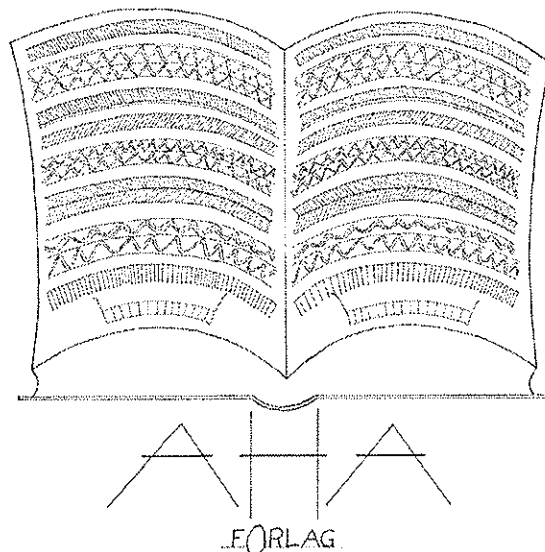

AHA Forlag DA
Rune Molnes
Pb 59 Manglerud
0612 Oslo

Justis- og politidepartementet
Pb 8005 Dep
0030 Oslo

AHA Forlag DA
Pb 59 Manglerud
0612 Oslo
Org.nr.: 987 990 406
www.gievrie-fealadimmie.no

Tidligere utgivelser: Gievrie Fealadimmie • ISBN 978-82-92743-03-4

Deres ref.:

Vår ref.:

Oslo: 14.04.2009

AD HØRINGSUTTAELSE **SRU II**

JUSTISDEPARTEMENTET	
16 APR 2009	
SAK NR:	200801140
AVD/KONTOR:	LOV/EO/TKH
DOK NR:	193
ARKIVIDE:	

Herved overleveres fra AHA Forlag DA høringsuttalelse vedrørende Samerettsutvalget II sin innstilling, inneholdende:

Kopi av brev til Tora Aasland, Forsknings- og høyere utdanningsdepartementet pr Påsken 2009.

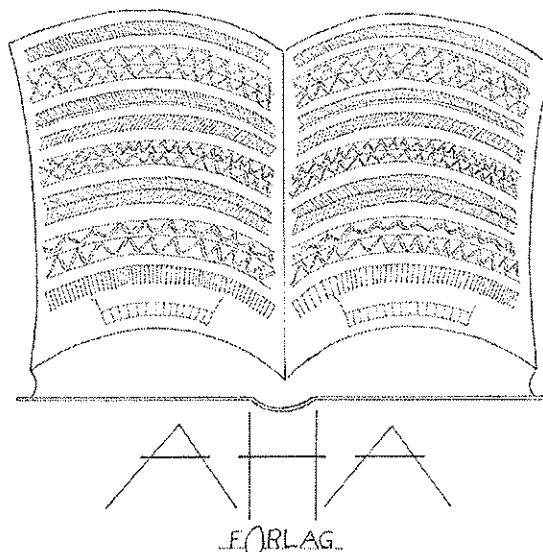
Med vennlig hilsen
for AHA Forlag DA

Rune Molnes.

Vedlegg: Kopi av brev til Tora Aasland pr Påsken 2009

AHA Forlag DA
Rune Molnes
Pb 59 Manglerud
0612 Oslo

Tora Aasland
Forsknings- og høyere utdannings-
departementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

AHA Forlag DA
Pb 59 Manglerud
0612 Oslo
Org.nr.: 987 990 406
www.gievrie-fealadimmie.no

Tidligere utgivelser: Gievrie Fealadimmie • ISBN 978-82-92743-03-4

Deres ref.:

Vår ref.: 27.12.2008 og 19.03.2009

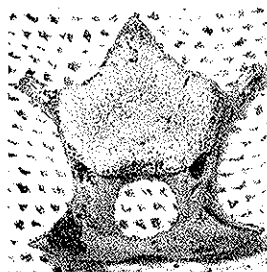
Oslo: Påsken 2009

ER DET DU SOM ER SYVENDE FAR I HUSET, TORA AASLAND?

I sørsamens dølgsmål ligger

NORGES APOKRYFE KANON

AUTOKTONEN

ØDIPUS

- en brikke i det store spillet...

Konsensus sørsamen inkognito

Kriminalsak ved statsakten av 1880

EN HVIT LØGN, SVARTESTE HELVETE

«Forskning

Forskning er avgjørende for at Norge skal være et kunnskapsbasert og innovativt samfunn. Både kultur, næring og velferd er avhengig av utvikling og anvendelse av forskning. Forskning utfordrer etablerte oppfatninger og er nødvendig for å kunne ta stilling til nye fenomener. Dessuten er forskning en forutsetning for en åpen og kritisk samfunnsdebatt og den bidrar til at vi forstår oss selv og våre omgivelser bedre. Ny kunnskap er en drivkraft for fremtidig verdiskaping og innovasjon. Forskning styrker næringslivets konkurranseevne og er en kilde til økonomisk vekst. Forskningsbasert kunnskap får stadig større betydning for å møte velferdssamfunnets utfordringer på områder som helse, arbeidsliv og miljø.

Klimaløftet er Regjeringens informasjonskampanje om klima, klimaendringer og hva som må gjøres for å redusere klimagassutslippene. Kampanjen inviterer til en dugnadsinnsats for å få dette til. Samarbeidspartnere er bedrifter, kommuner, frivillige organisasjoner og alle som vil bidra til at Norge når målet om å redusere klimagassutslippene. Klimaløftet ble lansert i 2007 og kampanjen har satt i gang og støttet en rekke tiltak for å øke kunnskapen om klimautfordringene. Sentralt i kampanjen er også å gi folk praktiske råd og tips til en mer klimavennlig livsstil.»

Du kjenner kanskje igjen disse velvalgte ordene? De er hentet fra ditt departements hjemmeside på Internett. Likeså *Innspill til Forskningsmeldingen 2009* nedenfor. Bildet på denne siden er sakset fra *Solens reise Rogaland i europeisk bronsealder*. En utstilling nylig avsluttet skulle med entusiasme geleide allmuen gjennom det dagens forskere mener gårdsdagens mennesker i bronsealderen fortolket som solens mystikk. **Imidlertid: Finnes det etter din mening noe på denne måneformete halskraven av gull som kan relateres til sørsamens kultur?**

Mener du at Norge blir fattigere ved å underkommunisere en sørsamisk tilnærming til Norges Old? Subsidiært: Mener du at det kan være en fare for at forskningen kan forekomme kjedelig og lite inspirerende, stereotyp og monoton uten en sørsamisk tilnærming til Norges Old? Og: Ved en i utgangspunktet offentlig underkommunisering av sørsamisk tilnærming til Norges Old, hvorledes har du tenkt en bredest mulig rekruttering til for eksempel studier innenfor fagene historie og arkeologi ved universiteter og høyskoler i Norge?

I lokalsamfunn og for museer, for eksempel i tilfellet Villreinsenteret på Hjerkind, er barnehager og grunnskoler viktige målgrupper: **Mener du at en kommunisering til barnehagebarn og grunnskoleelever en sørsamisk tilnærming til Norges Old vil ha noe å si for disse samme barns og elevers videre studievalg til forskning og høyere utdanning i Norge?**

Innspill til Forskningsmeldingen 2009

Viktige tverrgående stikkord er kvalitet, mål og resultater i forskningspolitikken, samt internasjonalisering.

- **Hvordan sikrer vi høy kvalitet i forskningen? Finansielle virkemidler, rekruttering av gode hoder, tilgang på god infrastruktur, oppfølging av Stjernø-utvalgets anbefalinger innen UH-sektoren, internasjonalt samarbeid.**
- **Hvordan bør offentlig forskningsinnsats innrettes for å løse regionale, nasjonale og globale utfordringer, bidra til mer verdiskapning og økt velferd? Meldingen skal med utgangspunkt i forrige forskningsmelding presentere status og drøfte prioriteringer for regjeringens samlede forskningspolitikk.**
- **Hvordan sikrer vi at nasjonale prioriteringer blir fulgt opp? Vi må sikre at vi har systemer som gjør at vi kan følge med på om vi kommer dit vi ønsker. Vi må også sørge for at departementenes prioriteringer bygger opp om hverandre, at Norges forskningsråd benyttes på best mulig måte, og at det er god samhandling og ressursutnyttelse mellom aktørene i forskningssystemet.**

Hvordan sikrer vi god formidling og bruk av resultater? Det må legges til rette for god kunnskapsspredning som bidrar til innovasjon og kunnskapsbasert politikk og forvaltning. Det er for eksempel behov for å gjennomgå status for åpne løsninger for å sikre at flere får tilgang til forskningsresultatene. Vi bør også sørge for bedre forskningsmessig utnyttelse av norske data i for eksempel biobanker og helseregistre.

NORGE ER STØRRE ENN SITT RYKTE!

Pr 19.03.2009 sendte jeg *Eatneme som Biejjes glasiale landstripe* til deg, som en midlertidig orientering.

Et reindriftens mønsterbruk på den glasiale kysttundraen

Ikke mye plass til det agrare?

Med den ressursøkonomiske reindriftsnomadismen på kysttundraen kunne kanskje agrarismen om mulig ha fått fotfeste i Norge mye tidligere enn antatt?

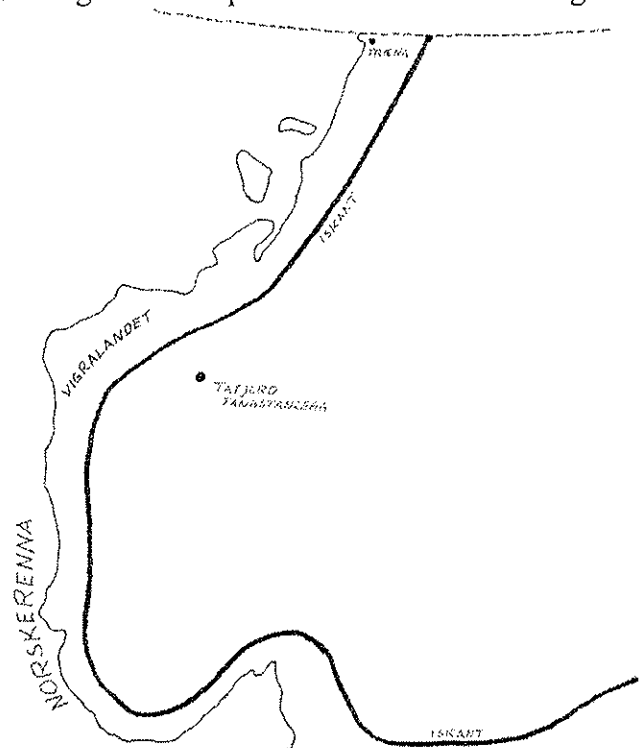
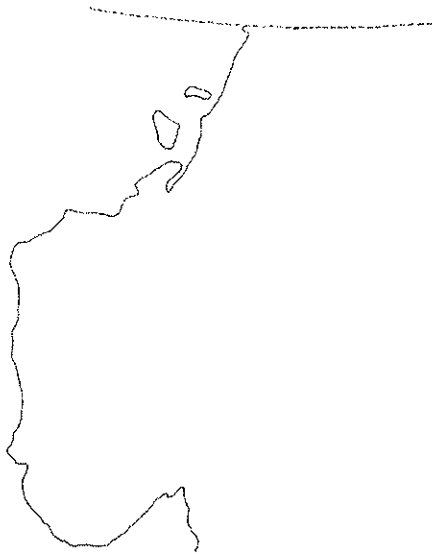
Den agrare kulturen *kan* ha vært som en naturlig forlengelse av den glasiale erfaringsbaserte (tam?)reindriften – fordi en reindriftskultur betinger en nomadisk naturvitenskapelig tilnærming. Den Hvite Mannen har aldri forstått fordelene knyttet opp mot en nomadisk tilværelse, som har sin styrke i å bli styrket av egen og andre kulturers innovasjon, for så å bringe konsentratet hjem til egen sijte – i en evig syklus.

Mon om man i en glasial reindriftsbasert ressursøkonomi også

kunne *bidra* i møtet med andre fjerntliggende kulturer? Agrarkulturen som en forlengelse av å anvende naturen – ta hele Norge i bruk – på samme tid som i Hellas? Altså ingen typisk jakt- og fangstradisjon og fast bosetning, som det kan bli fremstilt som, snarere supplerende virksomheter eksekvert av en og samme kultur – den sørsamiske. En agrar tilværelse kan også betraktes som en livskraftig konsolidering av den glasiale erfaringsbaserte reindriften i en stor-sijtemodell. Nomadismen var som en mental gjæringsprosess, hvor den erfaringsbaserte naturvitenskapen kunne ese ut, men dog ikke ut av proporsjoner. I en kontinuerlig innovativ prosess ble ideene knadd og kjevlet ut i pakt med maadth-saemies selvpålagte krav og ambisjon om perfektionering. Man kan kanskje forfekke noe tilsvarende en vitebegjærlig grådighet i ustopkelig å trenge stadig dypere inn i naturkraftens prinsipp: Forstå dyrs- og plantearters adferdsmønster i fenologien – slik at man kunne differensiere ens effektivitet uavhengig av årstid, vær og vind. Dette bør nødvendigvis ikke automatisk korrelere med grad av menneskelig spiritualitet. En underkommunisert mulig glasial ressursøkonomisk reindriftstradisjon i tafjordfjellene kan henge sammen med noe så prosaisk som at Den Hvite Mannen ikke har funnet nok mat til reinsdyrene – og mammuten! Man må rydde plass for den viktigste faktoren i glasial tid: Reinsdyret! **Hvorfor er dette så vanskelig for Den Hvite Mannen? Reinsdyret må ha vært den viktigste faktoren for menneskelig aktivitet i glasial tid i Norge, men er etter min mening ikke vektlagt nok av Den Hvite Mannen.**

Sørsamen hadde evnen til å ta hele Norge i bruk, med reinsdyret beitende i "tareskogen". Kysttundralandskapet utenfor nåværende kyststripe ligger inne i sørsamens myter. Det finnes endog et sørsamisk navn på dette landskapet! Jeg har her tatt utgangspunkt i det relativt grunne partiet utenfor kysten av Norge ut mot Norskerenna og dyphavet. Kysttundralandskapet kunne således ha vært av mindre omfang, men tatt i betraktning Nordsjøkontinentet noen km unna, er estimatet uansett spennende! Sørsamens rett til hva? Dagens landskap, eller også havbunnen utenfor – som en del av den frie naturen?

Tareskog et bevis for grobunn?

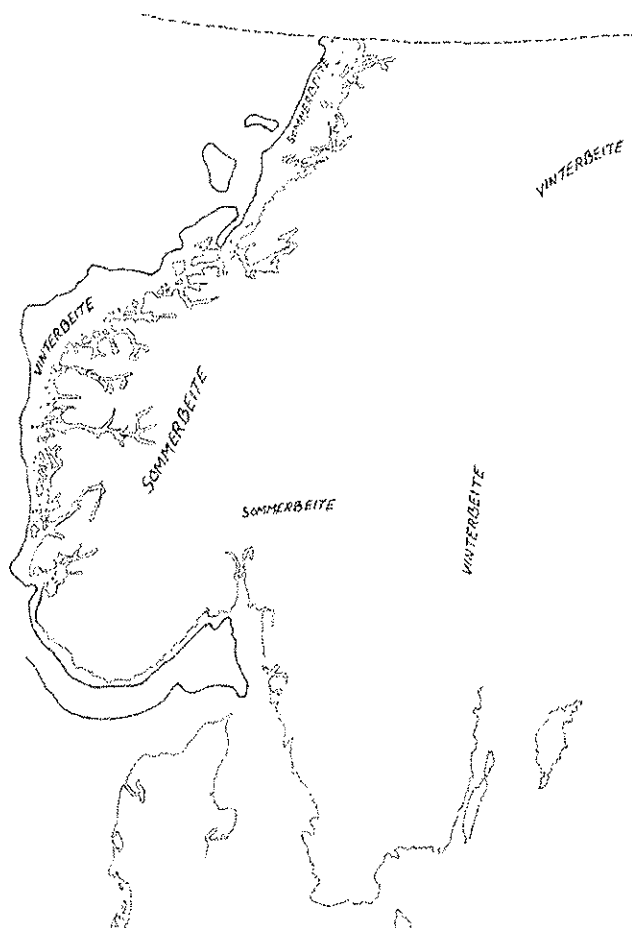

På grunn av den glasiøle erfaringsbaserte reindriften kunne man gå i gang med et ekstensivt jordbruk, og kanskje mye tidligere enn til nå erkjent? Ellers hadde man kanskje ikke ressurser til det? Ei heller den nødvendige kompetansen?

Rørskua blir betraktet som et hellig dyr. Kuer som spiser mose, urter, lyng i natureng, gjødsler naturlig. Kjøttet blir like bra som elgkjøtt. Rørskua er genetisk bygget som en elg. Rørskua løper i ur og berg og får ved dette en trimmet muskulatur. På tross/grunn av dette har ikke rørskua den rette kroppsbygningen godkjent til konsum!

På dette kartet er det merket av potensielle beiteområder for reinsdyrene under og etter siste istid. Beiteområdene varierer for øvrig med den gradvise endringen av landskapet som fant sted etter hvert som isen trakk seg tilbake, hvor den glasiøle kysttundraen forsvant i havet samtidig med at fastlandet vi kjenner i dag kom mer og mer til syne. Det klimatiske aspektet spiller også en vesentlig rolle inn i denne reinbeitehypotesen.

Jeg vil avsette mye energi på å finne mer ut av når man egentlig tok rørskua, utegangersauen og geita inn i den ressursøkonomiske reindriften!

Man skal forstå dyra – ikke bosetningen!

Reinsdyret er grunnlaget for vår utrolige velstand! Man bosatte seg der hvor det var mat! I taffjordfjella var det beite og slakt. Slaktingen her forgikk på høsten, på reinens vandring mot kystens tundrabaiteland utenfor Ålesund: Vigrlandet.

Visstnok kan mange rein ha omkommet på vei ned fra isen – på bretungene. Likeledes kunne reinsdyret ha kommet ned fra isen i sving ned langs østsiden av Randsfjorden. Det skal ikke ha vært problemer med avstander som over mot Bergen, for eksempel. Rørskua etter istiden, som et skogkledd område, var vinterbeite for reinsdyret. Sommerbeite var så i høyfjellene mot vest nord/vest. Under og etter siste istid hadde reinsdyret endret arealbruk over tid. Gresset tett inntil isen er best for reinsdyret. Her er gresset kraftigst og frodigst. De tenkte ernæring – de feitesten dyra! Hvis reinsdyret hadde noe for seg, dro det vestover! Isen som fangstanlegg var skreddersydd reinsdyrets orientering øst/vest. Vinterbeite blir da unna isen, som vanskeliggjør reinsdyrets tilgang på mat. Når det er varmt får reinsdyret en svettefølelse. Den må ha det kaldt under beina og litt snøfonner å stå på. Om våren trekker reinsdyret opp i høyden – på høyfjellet. Her er det best sikkerhet for kalvene. Reinen foretrekker fri utsikt, elgen tjukk skog. På dagen er reinsdyret oppe i høyden. På natta beiter det i dalene, før sola renner. Reinsdyret søker dit hvor det er gress, urter, sopp og bær i grønne daler og vierskog.

Nord for Polarsirkelen med sola, i sør mot sola! I nord: Sommerbeite ved kysten.

I språket ligger det en større forståelse – er norsk tilstrekkelig?

Reinen er ett døgn foran mennesket – man skal leve fortiden!

Den glasiøle kysttundraen er et "bevis" for at man i Norge hadde en lang nok tradert virksomhet til at de store båtene avbildet på helleristningsfeltene intet mindre kan symbolisere en "nasjonal" flåte av relativt anselege dimensjoner, brukt hele veien langs kysten så langt nord som mot Russland. **Og kanskje endog med en forholdsvis liten fare for skipbrudd?**

Den glasiøle kysttundraen åpner også for en enorm logistikk hvor utfordringene hjemme ga gjenklang i møte med fremmede kulturer lenger sør. Med andre ord en marin supermakt – over isen, langs kysten, over tundraen: Isverts, kystverts, tundraverts, landverts. Dette kan i sin tur forklare sikre kilder om forntidige ekspedisjoner så langt som til Grønland og Amerika. **Med sørsamen bakerst i båten?**

Jeg tør påstanden at man kan beregne hvornår forntidens elite i Norge hadde sitt hovedbøle; hvor forntidig proaktivitet i Norge fant sted, samt hvor omfattende denne aktiviteten kunne ha vært. Registrerte funn fra utgravninger gjort i nyere tid kan i beste fall danne et vrangbilde av denne lokaliseringen. Landskapet var helt annerledes før og det har foregått en etablering av byer og tettsteder. Dessuten var Norge en sinke i Norden hva gjelder registrering av oldsaker.

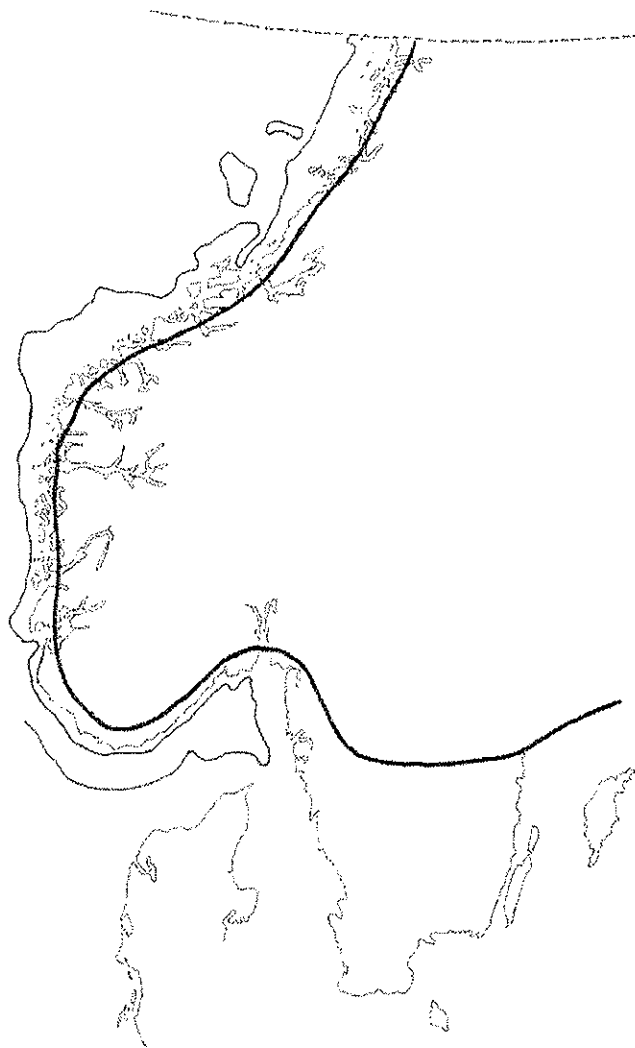
Dette kan forklare hvorfor man ikke har gjort de helt store funnene Innerst i Viken. Alt ble ryddet og jevnet med jorden i et forrykende tempo. I sin tid tok det for eksempel bare et par ukers tid på å skyfle vekk det øverste jordsmonnet i hele Groruddalen.

Det kan virke som at pionerbosetningen i Norge tjente til nødtørft. Så kan umulig ha vært tilfelle!

En spesialisering mot spesies bærer i seg et spennende aspekt om en personifisert konkurransefordel – også for å styrke overlevelsesevnen til slekt i en samfunnsbasert sjeite-struktur. En intellektuelt dominerende sjeite bar nødvendigvis ikke bud om en imperialistisk ånd, hvor energi ble spilt i en angrepsstrategi; utslette eller okkupere andre sjeiter. Allikevel skal man ikke se helt bort fra at en intellektuelt dominerende sjeite i pakt av sin kraft nøt godt av naturlige fordeler fremmed for andre. En intellektuelt vel fungerende sjeite kunne kanskje ha vært en utfordring, men utslette den i svartsjuka...?

Man må gjøre livet best mulig for forntidens mennesker å leve. Reinsdyrets rolle i en glasiøal ressursøkonomi er veldig underkommunisert i Norge. Så også naturkraftens gave til mennesket, nomadismen. I tilfelle den glasiøle kysttundraen utenfor Norges del, kan man snakke om en nomadisk trippelkonjunksjon: Ressursøkonomisk marin-agrar reindriftnomadisme, hvor reinsdyret av forskjellige årsaker var en viktigere faktor enn fisk, skjell og sjøpattedyr i en gryende agrar fase, hvor isen trakk seg relativt raskt tilbake. **Man område seg!**

Isen la klare begrensninger, men dette utløste samtidig utfordrende muligheter for maadth-saemie. Med veien helt åpen mot det sydlige Europa gjennom hele siste istid, er det bare fantasien som kan legge en demper på forntidens livskvaliteter. Med glasiøal kysttundra fritt til anvendelse og noen få kilometers båtferd over Norskerenna, lå veien helt åpen hele veien til Hellas. Dette setter Skjonghelleren i Giske kommune i et nytt lys, og kanskje dobbelt så mye lys? Det er funnet rester av biologisk art dypt ned innerst i denne store helleren. Skjonghelleren på Vigrlandet kan om mulig ha hatt en helt sentral og viktig betydning i den glasiøle ressursøkonomien!

Verdiskapningen, hvem skal stå for den? Grunneieren?

Vil man ikke ha verdiskapning, ta hele Norge i bruk?
Finnes det vitenskapelig forskning som legger til grunn at sørsamen bidrar til verdiskapningen i Norge?

Er det en demokratisk rettighet å drive den næringen man alltid har gjort, eller å hindre dette?
Kan en demokratisk rettighet være naturstridig?

Er det epistemisk stadfestet at sørsamens stemme ikke skal bli hørt?
Går det an å sette en pris på liv/naturen, for eksempel en drektig simle som er blitt påkjørt?

Når man lever i et demokrati med ytringsfrihet, betinger ikke det at man må lytte til urfolket?

Det som er uvant, er som å stå i bur – reservat – og respektere inkonsekvente lover og regler.

Hvilken trussel er det for riket å leve fritt? Dess friere man lever, dess mer skånsommere er man mot naturen!

Det skapes for trange rom for den frie tanke og mening etter den norm Den Hvite Mannen setter.

Den Hvite Mannen kan kjøpe seg til rettigheter sørsamen allerede har.

Det er Den Hvite Mannen som vet og skal finne svaret på alt, men det finnes ikke noe offentlig sørsamisk arkiv i Norge. Dette hemmer selvsagt en fri forskning på den ytringsfrie motargumentasjonen?

Den Hvite Mannen skal dømme sørsamen for om hun/han lever fritt eller ikke. Myndighetene må si at ingen skal leve som frie.

Sørsamen skal assimileres og forsvinne.

Myndighetene gir tilskudd til språk og duedtie, men tar i andre enden fra sørsamen retten til land og vann. Er det å bli berøvet friheten?

Jeg gjør meg visse refleksjoner rundt den ensidige fremstillingen som er blitt allmuen til del. Millioner av side opp og side ned – alt fra offentlig til privat og frivillig karakter – uten en eneste kommentar eller ytring fra sørsamens munn. Det foresvever meg en vesentlig divergens knyttet opp mot Norges frie natur og den ufrie stillingen sørsamen har i den samme naturen. Det sørsamiske grunnsynet er overkjørt, nå gjelder en diplomatisk vei hvor man tilrettelegger for drifting av rein. I dette spillet handler det om æren til enkeltpersoner, og faren er overhengende for at storsamfunnet skaper indre sprekke i sørsamens samfunn.

Reinslakt er en fest for alle! Hundekjørere henter skinn, jegerprøven, blodsporhund, folk vil ha blod, reveåte... – helt i sørsamens ånd! En markeds plass! Noe for turister?

Det råder en subjektiv oppfatning om hva turistene ønsker seg av opplevelser. Hva er vel den sørsamiske fjellheimens eksotiske sjarm uten sørsamens kulturbaserte reindrift – med markeds plass?

Biologisk kapital

Den substansielle egenverdi den frie naturen representerer av mennesket absorbert og transformert i den hensikt å skulle bevirke sublimasjon.

Den biologiske kapital bevirker sublimasjon og skaper overskudd i den menneskelige kraftbalansen. Naturen definert som visdom ligger innenfor erkjennelsen av den frie naturen som dedikert kraftkilde i et erfaringsbasert naturvitenskapelig kunnskapsløft. Å bli vis vil si å forlate det du har trodd på som sannhet for å komme videre. Feilen man gjør blir slik sett en rettesnor. Biologisk kapital som parameter reflekterer menneskets akkumulerte erfaringsbaserte naturvitenskapelige kunnskap i proaktiv samhandling med den frie naturen.

Sørsamen terminerer reinsdyra på fritt beite før skilling og slakt neste morgen!

DEN STORE VOLDTEKTEN

Var det en massevoldtekt det som skjedde?
Deltok alle som hadde en aldri så liten –
pitt –
å delta med?
Alminnelige folk?
Både konge og lensmann?
Prestene?
Hvor var kirka da den store voldtekten foregikk?
Lukket kirka øynene
fordi kirka må danse etter den sterke pipe?
Var samene ikke lenger noe verdt for den sterke,
Var de bare i veien for fremskrittet?
den sterke hvite mannen ville ha saemieh sitt land -
deg-
iedtnie -
Eatneme -
min mor -
Og kirka må krype for den sterke,
for den sterke definerer premissene,
kirka vet at den har ingen makt i tråd av sitt budskap
men i tråd av sin rolle.
Kirka er den sterke alibi -
Den må og være lur og knytte sine allianser
for å overleve -
for å beholde spekklaget..
Den har intet å tjene på de svake –
Samene er i veien
For fremskrittet -
Det var derfor kirka brente trommene-

Albert Jåma

OPPDATERING AV VÅRE MENTALE KART

for bedre å kunne se grenser under vann

Er norsk arkeologisk forskning de jure en fra Statens side initiert form for regional nasjonalisme?

En fra statens side villet nasjonsbygging for en gang for alle å tvinge sørsamen i kne?

Kan man gjennom norsk arkeologisk forskning gjennomskue en fra øverste

forvaltningsmyndighets side feighet og ansvarsfraskrivelse

ved ikke å bevilge penger til forskning på

motforestillingen?

ELLER KAN DET HELE BUNNE UT I AT DU ER KUNNSKAPSLØS?

Tålmodighet, tålmodighet, tålmodighet...

I over tretti år har jeg trykket på reset-knappen. I denne henvendelsen til deg har jeg i konsentrert form listet opp noe som for meg vil være kjerneinformasjon til meg overbrakt for om mulig kunne forstå Norges Old i lys av en annen virkelighetsoppfatning enn den til nå dikterte. For meg er dette et ekte eksperiment, fordi enhver ny informasjon ikke har hatt i seg den nødvendig iboende falsifiserende kraft. Dette er blitt mitt ståsted. Alle ubesvarte spørsmål kan legges til ovenfor nevnte konsentrat i en herfra forntidig sosialiseringsspross i tiden som kommer.

Er Den Hvite Mannen herdig her til lands? Fra mitt snevre ståsted fremstår innvandringsdebatten i Norge som noe aparte. I min verden kom Den Hvite Mannen med flyttelasset sitt til dekket bord. Med spisebestikk av jern kunne Den Hvite Mannen spise seg mett, og vel så det. Velbekomme! Som takk for maten ble en utstrakt hånd nennsomt hugget av. Min hypotese er at Den Hvite Mannen aldri var til stede verken i glacial tid, manteltiden (steinalderen) bronsealderen eller jernalderens gryende fase.

Det var sørsamen som var Norges PIONER!

HELT FREM TIL JERNALDERENS KONTRAFASE

Er det spor av slektskapsrelasjoner man finner i artefakter og ornamentikk? **Laahkoe? Maadtoe? Personrelatert på nåejtjenivå?** Kanskje ikke så mye stedsbetinget rural utforming i det hele tatt? Katalogiseringen og typologiseringen kan om mulig drepe den menneskelige tilhørighets- og slektskapsrelasjonen? Ornamentikk som arkitektur på homogenitet? Personer som arbeidet med det ornamentale skriftspråket var spydspissene, sendebudene innenfor nomadismen. Disse personene kunne reise andre kulturer i møte via naturkraftens gud, for så å gi sin allmue beskjed om at det de gjorde var rett, for så å legge til en ny dimensjon. Lag på lag i millennier, horisontalt som årringer i 10.000 år gamle grantrær i den frie naturen - urskogen.

Nasjonens sorti – en Hamsun som Quisling

Hvor resistent er egentlig den norske kulturen, hvis det overhodet finnes noen norsk kultur?

Representerer 3 islamske fundamentalister, 1 stk Hamsun og Kirsten Flagstad noen reell trussel

mot Norge? Hva frykter Den Hvite Mannen mest av alt – avdekking av egen inkompetanse og

løgnaktige griskhet? En titusenårig tradert norsk kultur burde vel ha vært robust nok til å takle et slikt press utenfra?

Kirsten Flagstad ble en trussel fordi man ikke hadde noe på henne. Hun var rett og slett for stor for den norske kulturen! Hvilken Jesus er det vi venter på skal komme, når slike personer som Kirsten Flagstad blir umyndiggjort? Evangelisk på scenen og hjemme var ikke nok for den norske stoltheten. Hamsun svek nasjonen, nasjonen sviker sørsamen. Hadde virkelig Hamsun så mye kraft – eller har det bare seg slik at det er nasjonen som er for svak? Barn av innvandrere betyr at siden de er født i Norge, eier de Norge like mye som nordmenn ellers. Når jeg tenker meg om blir dette faktisk helt rett. Den Hvite Mannen er jo selv en ektefødt innvandrer!

Nasjonalisme og nasjonsbygging handler ikke om rendyrking av kultur, snarere om et hos Den Hvite Mannen mindreverdig ødipuskompleks. Han voldtar og raser sin egen mor, uten å vite hvem denne moren – eller velgjøreren – egentlig er. Ødipuskomplekset kan også skyldes

fortrengning av konfliktfylte følelser knyttet til rivalisering, konkurranse og selvhevdelse. Narren kjenner alle, men ingen kjenner narren. Kan det hende at det inne i den norske skoddeheimen finnes en telisk maktstruktur hvis eneste mål er å gjøre sørsamen til en lydig, god, norsk borger? Den offentlige tankegangen er at man ikke skal bære ansvar. Slik blir sørsamens rettighetskamp som skyggeboksing å regne. På tross av dette nytter det ikke å vike i en rettighetskamp! Hvordan skal man gjøre fremskritt når man må ta hensyn til Den Hvite Mannen hele tiden? Verdiplattformen for Den Hvite Mannen er troen på enkeltindividets integritet i et rettighetsbasert samfunn, tuftet på toleranse, respekt og individets ukrenkelighet – hvor en gruppe får rettigheter, men ikke den andre. **Å trække på indre verdier er som en voldtekt, igjen og igjen...** Den Hvite Mannens griskhet på naturressurser i sørsamens ekstensive hjem – den frie naturen – kan sidestilles med analfabetisme. Det er problematisk å forhandle med noen som ikke kan språket...

«Forskning er avgjørende for at Norge skal være et kunnskapsbasert og innovativt samfunn. Både kultur, næring og velferd er avhengig av utvikling og anvendelse av forskning.»

Jeg oppfatter det som at arkeologisk forskning i Norge bærer bud om en konsensusstrategi mot sørsamens interesser. Hvilken forskningsinnsats vil du initiere for ivareta sørsamens interesser og komme henne/ham i møte som pioner i Norge?

Du bevilger penger til Arkeologisk museum i Stavanger slik at de kan drive forskning blant annet slik som i prosjektet *Solens reise Rogaland i europeisk bronsealder*, som ovenfor nevnt. Bør denne typen forskning stå uimotsagt på epistemisk grunnlag?

Er du av den oppfatning at en forskning på sørsamens fornhistorie om mulig kunne ha falsifisert forskningen til Arkeologisk museum i Stavanger i dette tilfellet – også?

«Forskning utfordrer etablerte oppfatninger og er nødvendig for å kunne ta stilling til nye fenomener. Dessuten er forskning en forutsetning for en åpen og kritisk samfunnsdebatt og den bidrar til at vi forstår oss selv og våre omgivelser bedre.»

Nasjonalparksentrene Rondane og Dovrefjell-Sunndalsfjella har anstrengt økonomi, og noen nasjonalparksentre kan/bør legges ned, iflg. Econ. Man får ikke besøkstallet opp.

Finnes det pr i dag en sørsamisk forskningsbasert vinkling/medvirkning i presentasjonen av nasjonalparkene utad i Norge? Mener du at en sørsamisk forskningsbasert vinkling/medvirkning i presentasjonen av nasjonalparkene utad i Norge ville ha virket positivt inn for utenlandske turister som besøkende? Arkeologer har tross alt avdekket en sørsamisk boplass fra jernalderen i Aursjøen i Lesja kommune.

«Ny kunnskap er en drivkraft for fremtidig verdiskaping og innovasjon. Forskning styrker næringslivets konkurranseevne og er en kilde til økonomisk vekst.»

Hvilke næringer bort sett fra reindriften har bidratt til verdiskapningen i sørsamens kultur?

Er du av den oppfatning at sørsamens nye kunnskap kan bidra til fremtidig verdiskapning og innovasjon, også for Norge som nasjon?

«Forskningsbasert kunnskap får stadig større betydning for å møte velferdssamfunnets utfordringer på områder som helse, arbeidsliv og miljø.»

Begrepet laahkoe omfatter den sørsamiske slekts- og svogerskapsrelasjonen. Laahkoe har avgjørende betydning for forståelsen av det individuelle nettverket som bestemmer hvilke rettigheter og plikter hvert enkelt individ i slektsfellesskapet har

Nanny Westerfjeld (medlem av Samerettsutvalget 2) skriver om dagens oppfatning av maadtoe:

"Maadtoe i sørsamisk kontekst viser til en kontinuerlig relasjon mellom dem (sørsamene) og områdene via sine forfedre. Maadtoe viser til en kontinuitet i landskapsrelasjonen mellom natur og mennesker som går langt tilbake i tid – og er et uttrykk for både slektskapsbånd og områdetilhørighet. Retten til disse områdene erverver man seg ved å fødes inn i maadtoerelasjonen. Siden maadtoe har så sterke røtter til forfedrene er laahkoesystemet av særdeles betydning. Det å være født inn i et område (maadtoe) og

dermed bli en del av en slektskapsrelasjon gir rettigheter og fordrer at man som gjenytelse viser respekt for naturen – de kreftene som finnes der og de som tidligere har ferdes der.”

Hvilken betydning mener du en mer omfattende forskning på ovenfor nevnte laahkoesystem og maadtoerelasjon kunne ha hatt å si for norsk helsevesen og arbeidsliv?

«Klimaløftet er Regjeringens informasjonskampanje om klima, klimaendringer og hva som må gjøres for å redusere klimagassutslippene. Kampanjen inviterer til en dugnadsinnsats for å få dette til. Samarbeidspartnere er bedrifter, kommuner, frivillige organisasjoner og alle som vil bidra til at Norge når målet om å redusere klimagassutslippene.»

Er du av den oppfatning at sørsamens erfaringsbaserte kunnskap til reinsdyret kan ha elementer i seg som er viktige for bedre å forstå klimaendringer?

«Klimaløftet ble lansert i 2007 og kampanjen har satt i gang og støttet en rekke tiltak for å øke kunnskapen om klimautfordringene. Sentralt i kampanjen er også å gi folk praktiske råd og tips til en mer klimavennlig livsstil.»

Den traderte kulturbaserte reindriften er som en rettesnor for hvorledes fatte en bærekraftig forvaltning i dag, fordi reinsdyret var essensielt allerede for den glasiiale ressursøkonomien. Uten reinsdyret hadde "Norge" vært et gudsforlatt sted. Da kunne man saktens snakke om Norge som et lite land, et ubeskrevet blad, fattigslig, øde og forlatt...

Erfaringsbasert kunnskap tillegges vekt, men er kanskje ikke den kunnskapen forskere bør/må rette seg mot med blanke ark og et åpent sinn?

Hvilken klimakunnskap besitter etter din mening Børge Ousland, som sørsamen ikke besitter?

«Viktige tverrgående stikkord er kvalitet, mål og resultater i forskningspolitikken, samt internasjonalisering.»

Er du av den oppfatning at det potensielt kan ligge en dypere forståelse av Norges forntid skjult i det sørsamiske språket?

Kanskje den rådende oppfatningen om pionerbosetningen langs kysten av Norge etter at isen trakk seg tilbake kan bringes inn i et nytt lys ved en intensivt forskningsinnsats på sørsamens kultur i dag?

I beste fall representerer den glasiiale kysttundraen 1/3 av dagens landområde i Norge syd for den nordlige polarsirkelen! Fangstanleggene i tafjordfjellene kan ha vært en dedikert ressursbase i den landbaserte glasiiale ressursøkonomien på Vestlandet. Det kunne ha generert en relativt omfattende logistikk langs kysten, fordi det var fri tilgang på is på denne tiden. Dette i sin tur kunne ha skapt grobunn for en type bilateralt forhold til grupper mennesker ute på Nordsjøkontinentet og videre sørover i Europa.

Sett i lys av slike spennende aspekter, kan det finnes et ørlite snev av mulighet for at det i sørsames språk ligger konserverte en type filosofi rundt livet på den glasiiale kysttundraen utenfor kysten av Norge?

Det åpenbarer seg unektelig noen nye muligheter for pionerbosetningen i Norge hvis det viser seg at man kunne gå tørrskodd helt fra Kristiansand til Finnmark under og rett etter siste istid!

«Hvordan sikrer vi høy kvalitet i forskningen? Finansielle virkemidler, rekruttering av gode hoder, tilgang på god infrastruktur, oppfølging av Stjernø-utvalgets anbefalinger innen UH-sektoren, internasjonalt samarbeid.»

Hvordan kan det ha seg at det innenfor arkeologien finnes så stor grad av sikker viten?

Paradokset består i at der hvor den norske arkeologiske forskningen er svakest, betyr det som mest! Norsk arkeologisk og historisk forskning bør i større grad ta innover seg inkommensurable sannheter. Man fortolker forntiden ut fra forutsetningene sivilisasjonen gir i dag – ikke sørsamens kultur i dag – som en direkte konsekvens av en tradert virkelighetsoppfatning. Kan sørsamens

verdensbilde av Den Hvite Mannen misoppfattes – feiltolkes – fordi det ligger en annen virkelighet til grunn – et annet landskap definert gjennom et helt fremmed språk Den Hvite Mannens? Det skal heller ikke stikkes under en stol at Den Hvite Mannen og sørsamen mildt sagt har et forskjellig syn på naturens ressurser, og at en ressursutnyttelsesgrad i enkelte sammenhenger kan være et irritament!

Arkeologisk museum i Stavangers reise mot solen er bare ett av mange eksempler på hva jeg mener tenderer mot rasistisk forskning. Det høres også at UiO nyter godt av penger fra deg i et spennende sosialiseringssprosjekt hva gjelder Norges Old. Spennende kan kanskje være en sannhet med visse modifikasjoner, alt etter hvilke øyne man ser med; hva man aller helst vil finne.

Er du av den oppfatning at det kunne ha vært en spennende vinkling å implementere ovenfor nevnte sørsamens laahkoesystem og maadtoerelasjon i et sosialiseringssprosjekt inn mot Norges Old? Og hva med øyene langs norskekysten som glasiøle saajvefjell? Nåejtie som maadth-saemies åndelige leder, vismann/-kvinne, prest, lege, naturvitenskapsmann/-kvinne, spåmann/-kvinne og pedagog? Ett reinsdyr bekler ett menneske fra topp til tå – vinter som sommer! Det eneste dyret med slike menneskelige preferanser?

GIEVRIE?

En nomadisk tilværelse har alltid vært som Den Hvite Mannens syke mor, dette på tross av at det glasiøle kysttundralandskapet nettopp fordrer en nomadisk tilværelse! En nomadisk trippelkonjunksjon passer som hånd i hanske i ressursøkonomien knyttet opp mot den glasiøle kysttundraen i Norges Old. Selve nomadismen som begrep i en "internasjonal" kontekst, og migrasjon som et mer "nasjonalt" fenomen! Det er ikke skapt rom for Den Hvite Mannen i Norges Old!

«Hvordan bør offentlig forskningsinnsats innrettes for å løse regionale, nasjonale og globale utfordringer, bidra til mer verdiskaping og økt velferd? Meldingen skal med utgangspunkt i forrige forskningsmelding presentere status og drøfte prioriteringer for regjeringens samlede forskningspolitikk.»

Forskningens store synd er å gjøre det spesielle om til det generelle. Er vi nærsynt i hva vi holder på med? Vi må være kildekritiske, men i hvor stor grad er vi selvkritiske?

Kunne det ikke ha vært spennende å forske mer på sørsamens kultur for å løse regionale og nasjonale utfordringer for bedre å forstå Norge i en fortidig global sammenheng?

Kunnskap er makt, men makt trenger uvitenhet. Epistemisk forholder man seg til døde kilder, men sørsamen *kan* være et levende, naturvitenskapelig bevis!

«Hvordan sikrer vi at nasjonale prioriteringer blir fulgt opp? Vi må sikre at vi har systemer som gjør at vi kan følge med på om vi kommer dit vi ønsker. Vi må også sørge for at departementenes prioriteringer bygger opp om hverandre, at Norges forskningsråd benyttes på best mulig måte, og at det er god samhandling og ressursutnyttelse mellom aktørene i forskningssystemet.»

Er det kvalitativt arkeologisk forskning bare å forske på det man aller helst vil finne?

Er det en trussel mot opphavsretten ikke å forske på sørsamens kulturelle fortid?

Oppfatter du dette mitt skrift som en undergraving av Den Hvite Mannens autoritet?

Den inkvisitoriske prosess sørsamen er blitt til del siden 1880-årene, da Fridtjof Nansen spilte førstefiolin i en del sammenhenger, forteller meg mest om sørsamen som autoktonen i Norge, og om forvaltningens frykt for et klokt menneske.

Er du av den oppfatning at en dypere forståelse av sørsamens kultur i fortid, nå og i uoverskuelig fremtid, er en nasjonal prioritering som vil bli fulgt opp?

«Hvordan sikrer vi god formidling og bruk av resultater? Det må legges til rette for god kunnskapsspredning som bidrar til innovasjon og kunnskapsbasert politikk og forvaltning. Det er for eksempel behov for å gjennomgå status for åpne løsninger for å sikre at flere får tilgang til

forskningsresultatene. Vi bør også sørge for bedre forskningsmessig utnyttelse av norske data i for eksempel biobanker og helseregistre.»

I Norge er det ikke noe velsignelse i pengene. Det er mer ondt. Ondskapen rår når bra folk ikke gjør noe. Å være kreativ er ikke å skape, men å oppdage noe som ligger der fra før. Mangler man viljen lenge nok, mister man også evnen.

Du er vel ikke klokere enn der hvor kunnskapsbristen din er som mest prekær?

Hvordan er det mulig å aspirere den oppvoksende generasjon til forskningsinnsats på egen kultur og identitet hvis du som forsknings- og høyere utdanningsminister i Norge ikke kan gå foran som det gode eksempelet? **Alt avhenger av hva du gjør, ikke hva du sier!**

Det var sørsamens hånd som ble hugget av i sin tid, men en mann som ikke er skutt, kan argumentere...

Den Hvite Mannen har én tanke, sørsamen har én hver!

Man diskuterer visst noe innen SRU II som man ikke helt vet konsekvensen av enda

EIENDOMSRETTE

Dette er min private grunn
som mine forfedre rettmessig
har stjålet fra finnan
noe jeg forsvarer av all min makt
Og jeg har skjøte på det
skrevet ut av brave bønder
og landets høyeste myndigheter
som består av flere brave bønder
Det er bevis
på min hellige ukrenkelige eiendomsrett.
Så kom ikke her –

Albert Jåma

Denne henvendelsen til deg vil også være en høringsuttalelse fra AHA Forlag DA vedrørende Samerettsutvalget II sin innstilling. Herved ytrer jeg også ønske om at denne henvendelsen skal være et innspill til Forskningsmeldingen 2009, Forsknings- og høyere utdanningsdepartementet.

Med vennlig hilsen
for AHA Forlag DA

Rune Molnes.

Kilder: Nils Tonny Bransfjell
Albert Jåma, *Samerett – sørsamisk rettsoppfatning – En betraktning til Samerettsutvalgets møte med Nord-Trøndelag reinsamslag på Snåsa 17.02.05*
Mine forventninger til Samerettsutvalget 2
Samerett – grunnleggende synspunkter fra et sørsamisk ståsted
(En litt bearbeidet utgave av innspill sendt Samerettsutvalget 17.02.05 og 27.06.07, trykt i Sagat nr. 85-87/2008), m.m.
Kopi til: Justis- og politidepartementet, Samerettsutvalget SRU II

«Viktige tverrgående stikkord er kvalitet, mål og resultater i forskningspolitikken, samt internasjonalisering.»

Det virkelig uttrykksfulle er ordløst...